

Caseta 10. Activitatea Comisiei Naționale de fundamentare a Planului național de adoptare a monedei euro

Aderarea la zona euro reprezintă un proces complex, pentru succesul căruia este esențială o bună colaborare între instituțiile implicate. Un prim pas în sensul asigurării coerenței demersului a avut loc în anul 2010, când în Banca Națională a României a fost constituit Comitetul de pregătire a trecerii la euro, ca structură cu rol consultativ și de analiză a activităților care se circumscriu acestui proces, în vederea fundamentării deciziilor ce trebuie adoptate pentru derularea sa adecvată. Până în prezent, au avut loc peste 50 de reuniuni ale acestui comitet, la care au participat inclusiv reprezentanți ai unor instituții precum Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Afacerilor Externe, alte ministere cu un rol însemnat în procesul de trecere la euro sau Administrația Prezidențială. În acest cadru au fost dezbătute, printre altele, teme relevante precum beneficii și riscuri ale aderării României la zona euro, convergența nominală și reală, aspecte ale procesului de adoptare a monedei unice europene în alte țări.

În martie 2018 s-a consemnat un nou pas important în planul îmbunătățirii cooperării interinstituționale pentru intrarea în zona euro, prin constituirea Comisiei Naționale de fundamentare a Planului național de adoptare a monedei euro, pe baza OUG nr. 24/2018¹. Condușă de primul-ministru și de președintele Academiei Române, în calitate de copreședinți, respectiv de guvernatorul Băncii Naționale a României și de un viceprim-ministru desemnat de primul-ministru, în calitate de vicepreședinți, acest for este alcătuit din experți afiliați principalelor instituții implicate în trecerea la moneda euro: Academia Română, Guvernul României, Administrația Prezidențială, Banca Națională a României, Comisia Națională de Strategie și Prognoză, Institutul Național de Statistică, Autoritatea de Supraveghere Financiară, mediul academic (universități și institute de cercetare), partidele politice parlamentare, confederațiile patronale și sindicale reprezentative, organizațiile neguvernamentale, structurile asociative și societatea civilă.

Scopul central al comisiei este reprezentat de identificarea și formularea acțiunilor care trebuie întreprinse în vederea pregătirii economiei românești pentru aderarea la zona euro, pe care le prezintă în cadrul Planului național de adoptare a monedei euro, care are la bază un raport de fundamentare. Totodată, printre atribuțiile comisiei se numără și evaluarea periodică a stadiului de îndeplinire a criteriilor de convergență, alături de soluționarea aspectelor legislative implicate de introducerea monedei comune sau pregătirea sistemelor naționale (statistice, de plăți etc.) pentru trecerea la euro și a campaniilor de informare a publicului larg privind implicațiile acestui proces.

Raportul de fundamentare și Planul național de adoptare a monedei euro au fost publicate în decembrie 2018, constituind documente programatice, ce identifică obiectivele strategice necesare a fi îndeplinite în vederea aderării la zona euro: trecerea la moneda euro trebuie precedată de corectarea unor dezechilibre macroeconomice și de reducerea decalajului de convergență reală și structurală,

¹ OUG nr. 24/2018 a fost aprobată în noiembrie 2018 prin Legea nr. 249/2018.

alături de îndeplinirea unor condiții de ordin structural, în principal în domeniul consolidării finanțelor publice, al dezvoltării infrastructurii și al sporirii competitivității. Cele două documente subliniază că, anterior trecerii la euro, se impune intrarea în Mecanismul Cursului de Schimb (ERM) II pentru o perioadă obligatorie de minimum doi ani – demers ce permite evaluarea performanței economiei românești în condițiile menținerii cursului de schimb într-un interval fix –, dar și în Mecanismul unic de supraveghere și în Uniunea Bancară. Acestor obiective strategice le corespund o serie de obiective operaționale, formulate ca măsuri și ținte specifice.

În ceea ce privește succesiunea pașilor de urmat de-a lungul acestui proces, Planul național de adoptare a monedei euro propune mai multe etape. Astfel, prima etapă presupune pregătirea pentru intrarea în ERM II, fiind urmată de cea de-a doua etapă, constând în participarea efectivă la ERM II, alături de elaborarea rapoartelor de convergență, determinarea nivelului cursului de schimb la care se va face conversia și decizia de abrogare a derogării din partea Consiliului. În cea de-a treia etapă trebuie să se urmărească asigurarea unei cantități adecvate de monede și bancnote euro, furnizarea acestora către bănci și punerea lor în circulație. Urmează perioada de afișare duală obligatorie a prețurilor, în timp ce ultima etapă o constituie adoptarea euro, urmată de o perioadă de circulație duală a monedelor.

Raportul de fundamentare și Planul național de adoptare a monedei euro identifică mai multe domenii de acțiune și acțiuni pregătitoare în vederea adoptării monedei unice, grupate în jurul unor teme centrale. De exemplu, în planul politicii monetare și al celei macroprudențiale se subliniază necesitatea unei abordări care să favorizeze stabilitatea prețurilor, stabilitatea financiară și controlul dezechilibrelor externe, urmărind totodată aducerea inflației, în mod sustenabil, la valori apropiate de cele din zona euro, dar și ancorarea așteptărilor inflaționiste la niveluri adecvate. Totodată, în ceea ce privește domeniul finanțelor publice, se recomandă consolidarea bugetară prin reducerea deficitului bugetar structural și creșterea spațiului fiscal, dar și prin utilizarea contraciclică a politicii fiscale – alături de politica veniturilor și cea macroprudențială – drept instrument principal de stabilizare. De asemenea, în domeniul pieței muncii, al educației și sănătății, se recomandă analiza experiențelor altor state din zona euro.

Raportul de fundamentare realizează o radiografie amănunțită a economiei românești și oferă soluții pentru reducerea perioadei de pregătire a aderării la zona euro. Documentul examinează trei aspecte-cheie privind trecerea la moneda unică europeană: dezirabilitatea existenței unei mase critice de robustețe (ceea ce conferă durabilitate convergenței nominale), necesitatea intrării în ERM II ca anticameră a zonei euro, precum și importanța evaluării eficacității funcționării zonei euro și a mecanismelor de ajustare al acesteia. În privința ultimului aspect, este evidențiat faptul că, pe lângă progresele economiei românești, se impune să fie urmărită și evoluția zonei euro, care parcurge, în prezent, un proces de restructurare și consolidare.

Astfel, se concluzionează că, alături de îndeplinirea criteriilor nominale, gradul de dezvoltare și nivelul convergenței reale sunt esențiale pentru succesul aderării, întrucât în lipsa compatibilității structurale și instituționale, a echilibrelor

macroeconomice și a unei economii robuste, poziția în zona euro ar fi una precară. Intrarea în ERM II poate fi privită drept un „test de maturitate” pentru economia României, care va fi trecut cu bine doar în condițiile în care aceasta atinge un grad adecvat de robustețe și convergență reală. De asemenea, deși până în prezent s-au făcut pași importanți în vederea construirii unor instrumente de partajare a riscurilor (*risk-sharing*), sunt necesare reforme suplimentare pentru completarea mecanismelor zonei euro, unde politica monetară nu mai poate fi folosită ca instrument de corecție. Raportul de fundamentare pune accent pe importanța creării și păstrării echilibrelor macroeconomice, reflectate de un nivel ridicat al convergenței reale, dar și pe necesitatea implementării de reforme structurale și instituționale care să sporească robustețea și potențialul de creștere a economiei, ca direcții de bază pentru realizarea cu succes a adoptării euro.

În ceea ce privește orizontul de timp avut în vedere pentru intrarea în zona euro, conform prevederilor Programului de convergență 2019-2022, Guvernul României își exprimă angajamentul ca aceasta să se realizeze în anul 2024, deziderat a cărui îndeplinire presupune acțiuni concertate vizând modernizarea și creșterea robusteții economiei românești.